

RS AU § 181

Information. Remiss. Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner

Ärendenummer: RS 2026/1411

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Region Gotland avser att svara på remissen för delbetänkandet Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner (SOU 2026:32). Utredningen som handlar om kommuners förutsättningar att attrahera och ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner, och vilka incitament kommuner har, är viktig att kommentera utifrån Gotlands särskilda förutsättningar.

Nedan beskrivs de förslag och bedömningar som görs av utredningen samt förslag på vilka utgångspunkter som gäller för Region Gotlands kommande svar. Remissvaret är under beredning men ärendet lyfts redan nu till regionstyrelsen som en underhandsinformation. Ett färdigt förslag till remissvar kommer tas fram till nästa regionstyrelsens arbetsutskott den 1 oktober och sedan för beslut i regionstyrelsen den 26 oktober 2026.

Bedömning

Gotland, med sin unika ö-karaktär och pågående industriella klimatomställning (exempelvis inom cementindustrin och energiomställningen), är i starkt behov av de statliga riskavlastningsmekanismer som föreslås. Men, de förslag och bedömningar som görs av utredningen är i många fall inte applicerbara på en kommun som Gotland. Utredningen resonerar kring att åtgärder behöver anpassas efter typ av kommun, geografi och andra förutsättningar men anger samtidigt Business Swedens definition av så kallade High Potential Investments (HPI) som riktmärke. Enligt Business Sweden bör en HPI omfatta minst 1 miljard kronor i investeringsbelopp och minst 500 arbetstillfällen, men beroende på investeringens karaktär kan även lägre nivåer accepteras. En sådan nivå kommer sannolikt aldrig Gotland komma upp i med undantag för Heidelbergs eventuella omställning. Men även den skulle då endast tillfälligt ge en större ökning i arbetstillfällen.

Det är Gotland inte ensam om, vilket framkom vid SKR:s remisshearing. Det är många kommuner i Sverige som inte kommer kunna ta del av utredningens förslag med den kravnivå som föreslås ovan. För den regionala utvecklingen och ekonomin i dessa kommuner är det emellertid fortfarande mycket viktigt med etableringar, oavsett etableringens storlek. För kommuner som Gotland är det viktigt att kommentera utredningens förslag med

utgångspunkt från kommuners olika specifika förutsättningar – som i Gotlands fall det unika ö-läget.

Region Gotland anser att det är viktigt att staten tar ansvar för att stödja etableringar i hela Sverige. Detta innebär således att utredningens förslag behöver vidareutvecklas så att även kommuner som Gotland ska kunna vara föremål för såväl större, men även mindre, företagsetableringar och företagsexpansioner med åtnjutande av statligt stöd. Region Gotland anser att detta behöver beaktas i denna utredning eller i en ny utredning.

För Gotlands del handlar det om att flera verktyg måste anpassas för att fungera effektivt i en funktionellt isolerad region (ö-läge) där traditionell arbetspendling över kommungränser är fysiskt omöjlig. Urvalet måste ta hänsyn till relativ storlek (etableringens storlek i förhållande till kommunens bofasta befolkning). En eller flera mindre etableringar på Gotland får stora strukturella effekter lokalt, även om investeringen i kronor räknat understiger de summor som exemplifieras med ovan. Förslagen behöver relateras till andra politikområden såsom regional- och landsbygdspolitik där platsutveckling även i mindre kommuner stödjer Sveriges utveckling som motor för expanderande företagskommuner.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Petra Thunegard Gråberg, näringslivsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner, delbetänkande (SOU 2026:32) 2026-06-12

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-08-27